

Падуб. Падуби издавна ценились человеком. В христианстве падуб иногда изображают как дерево, из которого был изготовлен крест для Христа (подобно дубу и осине), причем его острые листья олицетворяют терновый венец и страдание, а красные ягоды – кровь Христа.

Пальма – главный символ триумфа. В Древнем Риме победившие атлеты, гладиаторы, солдаты получали пальмовую ветвь. Ранние христиане в Риме, рисуя пальмовые листья, изображали мучеников, показывая их триумф после смерти. На празднике Вербного воскресенья, когда вспоминается въезд Иисуса Христа в Иерусалим, священники раздают пальмовые листья в виде креста, их освящают и хранят в доме до последующей «печальной среды» (первого дня Великого поста) как знак присутствия Христа – встречающие в Иерусалиме Иисуса подметали перед ним путь пальмовыми ветвями. (На Руси таким священным растением является верба.) Первые английские пилигримы, отправляющиеся на Святую землю, приносили пальмовую ветвь в качестве подтверждения, им разрешалось носить серебряное изображение пальмовой ветви, и по этим значкам пилигримов называли «палмерами». На языке цветов пальма – победа и успех.

Персик. Персик является символом добропорядочности сердца и мыслей. Иногда персики изображают на картинах с Девой и Дитем вместо яблок как символ спасения. Персик также может символизировать правду. Как, например, на детализированной картине Карло Кривелли «Мадонна делла Канделетта» (1494).

Плющ. Так как это растение вечнозеленое, издавна оно символизировало вечную жизнь. А еще плющ может заплетаться на отвесных стенах, прочно укоренившись на, казалось бы, невозможных для этого местах. Поэтому плющ стал еще и символом прочного брака, верности и преданности. Это растение можно увидеть на картине Эль Греко «Отречение святого Петра», где над головой святого вьется плющ – символ вечности

Роза. Цветок рая, благодаря своей красоте, совершенству и благоуханию. Белая роза – невинность, чистота, целомудрие, Дева Мария; красная – милосердие и мученичество, она выросла из капель крови Христа на Голгофе. Гирлянда роз – символ небесного блаженства и Богородицы как Розы Небес, Роза Шарона – это церковь. Шипы розы – это грехи, начавшиеся с Грехопадения, а «роза без шипов», или Мистическая Роза, – это Богородица, освобожденная непорочным зачатием от последствий первородного греха. В католической традиции золотая роза – эмблема Папы, означающая также особое папское благословение, а также роза является эмблемой святых Анжели, Кекилии, Дорофеи Каппадокийской, Елизаветы Венгерской, Розалии, Розы из Лимы и Розы из Витербо.

Тростник. Символизирует страдания и смерть Христа на кресте, униженность, жизнь в вере, благодати; эмблема Иоанна Крестителя.

Фиалка. Символизирует смирение и, в частности, смирение Христа как Сына Божия. Белая фиалка – эмблема Девы Марии и святого Финна.

Представленный материал имеет ценность для учебной работы учителя биологии при изучении систематики растений, как средство активизации познавательной деятельности учащихся; для культурного и всестороннего развития личности, а также может быть использован на занятиях с изобразительного искусства и христианской этики.

ПРОБЛЕМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНОВАНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

*Г.С. Ткачук, А.В. Ткачук
м. Хмельницький, Україна*

Прошло майже десять років з часу запровадження в Україні Болонської системи організації навчального процесу. Хоча Європейська система перезарахування кредитів і запроваджується у вітчизняних вищих закладах освіти, але цей процес гальмується рядом факторів: практичною відсутністю законодавчої нормативної бази запровадження Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) і економічним фактором, що зумовлює необхідність фінансової підтримки та супроводження цього процесу, а також браком коштів

у системі освіти.

До нині залишаються невирішеними питання про фінансування специфічних для запровадження ЄКТС видів навчального навантаження професорсько-викладацького складу вищих закладів освіти: робота координаторів ЄКТС всіх організаційних рівнів, керівництво виконанням модульних контрольних робіт тощо.

Дуже важливим фактором, що гальмує запровадження Болонського процесу є те, що сьогодні в Україні Законом «Про освіту» не передбачено академічні свободи вищих закладів освіти в рамках їх автономії щодо самостійного вибору студентами індивідуального терміну навчання за окремою навчальною траєкторією в межах не суворо фіксованого (жорсткого), а змінного (гнучкого) терміну навчання для реалізації навчального плану, що визначається вищим закладом освіти.

Існують також похідні фактори, які гальмують запровадження Болонської системи, і які найбільше шкодять реалізації індивідуальних академічних траєкторій. Це прояви академічної недисциплінованості студентів, а саме пропуски навчальних занять, передбачених навчальними планами з реалізації вибраної академічної траєкторії, погодженої з тьюторами та координаторами програм.

Частково академічна недисциплінованість студентів пояснюється тим, що ні вони, ні значна кількість викладачів не усвідомлюють в достатній мірі того, що так звана «академічна мобільність» студента в тому розумінні, що він вільний у своєму виборі пропускати або відвідувати заняття, позначені на затвердженій індивідуальній академічній траєкторії, є зовсім не те, що його мобільність у виборі закладів освіти та свого місця в конкретний час на академічній траєкторії, яку він обирає в установленому порядку під керівництвом координатора ЄКТС.

Оскільки на академічній траєкторії об'єктивно можливі перепади різного характеру та різної ваги, то уникнути пропусків академічних занять при цьому практично неможливо. Тому перед організаторами навчального процесу та перед студентами постає актуальне і досить гостре питання – яким має бути поле допуску мобільності студентів у плані обсягу пропущених занять, щоб студент вимушено не зійшов із вибраної ним академічної траєкторії, а зміг відпрацювати пропущені заняття.

Студенти завжди пропускали і пропускають академічні заняття як з поважних, так і з інших причин, у тому числі через недоліки якостей особистості. Аналіз середньостатистичних тижневих пропусків навчальних занять студентів денної форми навчання Хмельницького національного університету показує чітку тенденцію зростання тижневого обсягу пропущених навчальних занять студентами від першого до п'ятого курсу. Таким чином тижневий обсяг пропущених навчальних занять може досягнути небезпечного рівня, при якому студент не зможе наздогнати пропущений матеріал до кінця запланованого терміну проходження ним частини індивідуальної академічної траєкторії, за яку потрібно звітувати, і, як наслідок, зійти з неї.

Компенсація пропусків аудиторних навчальних занять студентом можлива тільки за рахунок додаткового часу, який він повинен витратити на самостійну роботу над пропущеним програмним матеріалом. При цьому обсяг фактичної тижневої самостійної роботи студента буде більшим нормативного обсягу. При розгляді цього питання важливо знати, скільки часу самостійної роботи потрібно витратити студенту на вивчення і засвоєння матеріалу однієї години пропущених аудиторних занять. Нами встановлено, що для фундаментальних і технічних дисциплін цей час становить від двох до п'яти годин в залежності від рівня підготовленості студента.

Практика організації навчального процесу у вищих закладах освіти показує, що час, відведений на виконання студентами всіх видів самостійної роботи часто використовується далеко не за призначенням. Студенти старших курсів витрачають вдвічі менше часу на самостійну роботу, ніж першокурсники. Така ситуація, підсилена пропусками академічних занять, значно ускладнює запровадження Болонських принципів організації навчального процесу.

Причинами цього є необхідність плати за навчання малоспроможними верствами населення, а також прагнення студентів працевлаштуватися під час навчання, яке підсилюється при створенні ними сімей у цей період.

Негативний вплив цих причин можна значно послабити, якщо на державному рівні законодавчо забезпечити працевлаштування випускників вищих закладів освіти, хоча б тієї їх частини, яка відноситься до державного замовлення, а також відмінити суворо фіксований за часом термін навчання, передбачивши мінімальний і максимальний за тривалістю терміни навчання як на денній, так і на заочній формі навчання. Слід сподіватися, що такі дії значно прискорять ствердження Болонських принципів організації навчального процесу у вищих закладах освіти України.

МУЗИКА В НАШОМУ ЖИТТІ

М.І. Токарєва

сmt. Білики, Полтавська обл., Україна

«Давайте вкладамо в руки дітям, сприятливим до музики, той ключик, за допомогою якого вони зможуть вступити в чарівний сад музики, щоб примножити сенс усього їхнього життя»

Золтан Кодай

Протягом багатьох століть народи, що населяли Землю, створювали високорозвинену і різноманітну музичну культуру. Тисячоліттями музика була супутником життя людини, відображаючи її трудову діяльність і побут, почуття і переживання, думи і сподівання, суспільну боротьбу за краще майбутнє. Відповідно до загального розвитку людського суспільства і конкретних історичних умов життя того чи іншого народу розвивалось і його музичне мистецтво. Одні народи культивували одноголосну музику, хоровий унісонний спів та унісонну гру на музичних інструментах, інші – гетерофонну або багатоголосну музику і відповідне ансамблеве інструментальне виконання.

У кожного народу – велика кількість проникливих музичних творів, що відрізняються один від одного багатством змісту, розмаїттям жанрів і художніх образів. Кожний народ виробив характерні лади, ритміку, будову мелодії, створив самобутні музичні інструменти. Пісенну та інструментальну творчість, як і музичні інструменти, століттями вдосконалювали народні співці та музиканти – скоморохи, кобзарі та лірники, жонглери, шпільмани, менестрелі, трувери, трубадури та ін.

Український народ завжди відрізнявся надзвичайною музикальністю. Про це відомо з історії розвитку культури нашого народу, а також із багатой фольклорної спадщини українців.

Музика завжди була невід'ємною складовою життя нашого народу та невичерпним джерелом натхнення. Особливу увагу мали гурти музикантів, які називались «троїсті музики». Тож із давніх-давен нашому народу було притаманне колективне музичення.

Головна мета національного виховання на сучасному етапі – передання молодому поколінню соціального досвіду, багатства духовної культури народу, його національної ментальності, своєрідності світогляду й на основі цього формування особистісних рис громадянина України, розвиток індивідуальних здібностей і талантів.

Будучи елементом естетичного виховання, музичне виховання передбачає цілеспрямований і систематичний розвиток музичних здібностей дітей, формування емоційної чутливості, здатності розуміти і глибоко переживати художні образи мистецтва. Музичне виховання здійснюється на засадах гуманізму, здобутках рідної та світової культури в душі поваги до інших народів.

Музичне виховання дітей є найважливішим процесом у побудові музичної культури суспільства, а також суттєвим елементом естетичного і загальнокультурного зростання людства. Саме в дитинстві закладаються ті форми сприйняття дійсності, ті риси характеру